

MONETĀRAIS BIĻETENS

9•2002

Latvijas ekonomiskā situācija septembrī bija stabila. Bezdarba līmenis samazinājās līdz 7.8% no ekonomiski aktīvo iedzīvotāju skaita. Gada inflācija joprojām bija zema (1.0%). Valsts konsolidētā kopbudžeta fiskālais deficīts nedaudz pieauga, tomēr 2002. gada pirmajos deviņos mēnešos tas bija tikai 19.9 milj. latu – 2.2 reizes mazāks nekā iepriekšējā gada atbilstošajā periodā. Tika publicēti dati par rūpniecības un mazumtirdzniecības izaugsmi augustā (pieaugums – attiecīgi 3.0% un 22.5%). Privātā sektora kredītu pieprasījums un zemākās procentu likmes noteica kredītu atlikuma straujāko mēneša kāpumu 2002. gadā (4.3%). To galvenokārt nodrošināja līdzekļu pārvietošana no ārzemju aktīviem, bet mazāk – iekšzemes uzņēmumu un privātpersonu noguldījumu atlikuma pieaugums. Plašās naudas kāpums septembrī sezonālu faktoru ietekmē bija zems (0.5%).

Sezonāli faktori veicināja arī inflācijas pieaugumu. Patēriņa cenu indekss salīdzinājumā ar iepriekšējo mēnesi palielinājās par 0.8%. Inflāciju noteica straujš apgērba un apavu cenu kāpums (6.3%), kā arī uztura produktu cenu pieaugums (0.6%), visvairāk palielinoties dārzeņu, gaļas un cukura cenām. Ražotāju cenu indekss rūpniecībā septembrī salīdzinājumā ar augustu pieauga par 0.2%, bet salīdzinājumā ar iepriekšējā gada septembri – par 0.9%.

Plašā nauda septembrī palielinājās par 8.1 milj. latu, un tās gada pieauguma temps sasniedza 18.8%. M2X dinamiku noteica neliels iekšzemes uzņēmumu un privātpersonu noguldījumu atlikuma pieaugums, palielinoties latos veikto noguldījumu atlikumam (par 14.9 milj. latu), bet sarūkot ārvalstu valūtā veikto noguldījumu atlikumam (par 8.9 milj. latu). Skaidrā nauda apgrozībā (bez atlikumiem banku kasēs) palielinājās tikai par 2.1 milj. latu, bet ievērojams bija iekšzemes uzņēmumiem un privātpersonām izsniegto kredītu atlikuma kāpums (69.2 milj. latu), un salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu kredītu atlikums pieauga par 43.0%. Kredītu atlikuma kāpumu noteica ilgtermiņa kredītu atlikuma palielināšanās par 73.3 milj. latu jeb 5.5% (t.sk. kredītiem ar termiņu ilgāku par 5 gadiem – par 35.9 milj. latu jeb 6.3%). Lielāks bija uzņēmumiem izsniegto kredītu atlikuma kāpums (49.7 milj. latu). Privātpersonām izsniegto kredītu atlikums palielinājās straujāk (pieaugums – 5.8%). Kredītu atlikuma kāpumu galvenokārt noteica hipotēku kredīta (par 19.4 milj. latu jeb 5.8%) un komerc kredīta (par 18.9 milj. latu jeb 3.1%) atlikuma pieaugums, būtiski palielinoties arī industriālā kredīta un kredīta pret norēķina dokumentiem (faktoringa) atlikumam.

Kreditēstāžu aktīvi septembrī pieauga par 62.8 milj. latu, bet kreditēstāžu peļņa 2002. gada pirmajos deviņos mēnešos bija 39.3 milj. latu (par 35.8% lielāka nekā iepriekšējā gada atbilstošajā periodā).

Valsts konsolidētā kopbudžeta fiskālais deficīts septembrī palielinājās par 5.2 milj. latu. Turpināja augt valsts konsolidētā kopbudžeta ieņēmumi – gan valsts pamatbudžeta, gan speciālā budžeta ieņēmumu kāpums bija straujāks nekā izdevumu pieaugums. 2002. gada pirmajos deviņos mēnešos valsts speciālajā budžetā izveidojās fiskālais pārpalikums (8.5 milj. latu; t.sk. sociālās apdrošināšanas budžetā – 1.9 milj. latu pārpalikums). Tomēr valsts konsolidētā kopbudžeta fiskālo bilanci pasliktināja pašvaldību konsolidētā budžeta fiskālais deficīts (20.3 milj. latu), kas galvenokārt tika finansēts ar aizņēmumiem no valsts pamatbudžeta.

Valdības parāds septembrī palielinājās par 8.6 milj. latu un mēneša beigās sasniedza 742.4 milj. latu (par 10.3 milj. latu pieauga valsts iekšējais parāds). Septembrī Latvijas Bankā notika viena 6 mēnešu valsts iekšējā aizņēmuma parādzīmju izsole un viena 5 gadu obligāciju izsole. Tajās tika pārdoti vērtspapīri attiecīgi 2.9 milj. latu un 4.5 milj. latu apjomā. Vērtspapīru pieprasījums bija augsts, tomēr viss piedāvātais apjoms netika pārdots zemo ienesīguma likmju dēļ (vidējā svērtā diskonta likme 6 mēnešu parādzīmēm samazinājās līdz 3.44%, vidējā peļņas likme 5 gadu obligācijām – līdz 5.38%).

Augstais virsrezervju līmenis septembra sākumā noteica banku mazo interesi par Latvijas Bankas piedāvātajiem kredītresursiem. Tikai septembra beigās auga Latvijas Bankas kredītresursu pieprasījums un nedaudz palielinājās starpbanku naudas tirgū latos izsniegto isākā termiņa (līdz 1 mēnesim) kredītu procentu likmes. Latos izsniegto ilgāko termiņu kredītu procentu likmes turpināja samazināties. RIGIBOR uz nakti izsniegtajiem kredītiem septembra beigās bija 3.2%, bet RIGIBOR kredītiem ar 6 mēnešu termiņu (pie šā indeksa galvenokārt tiek piesaistītas iekšzemes uzņēmumiem un privātpersonām latos izsniegto kredītu procentu likmes) saruka līdz 4.3%.

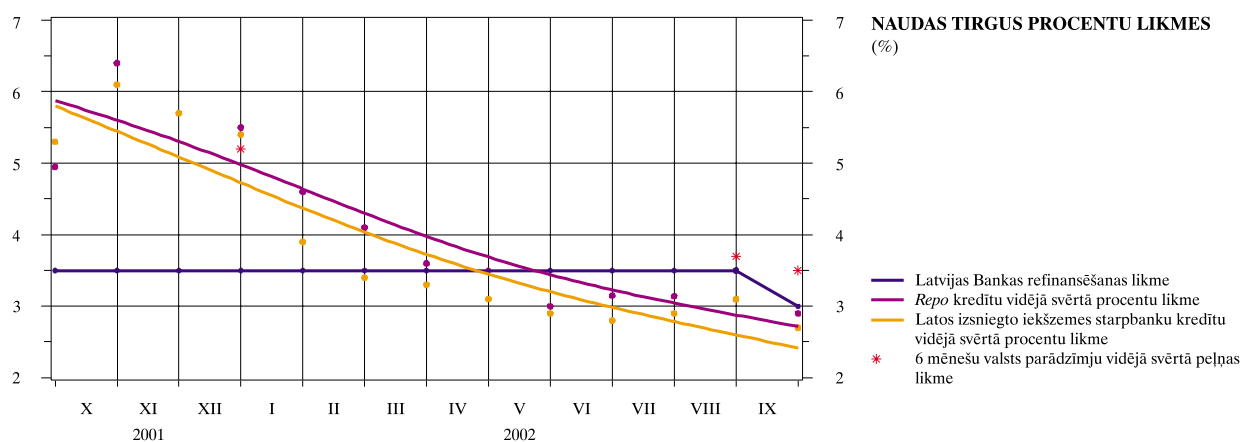
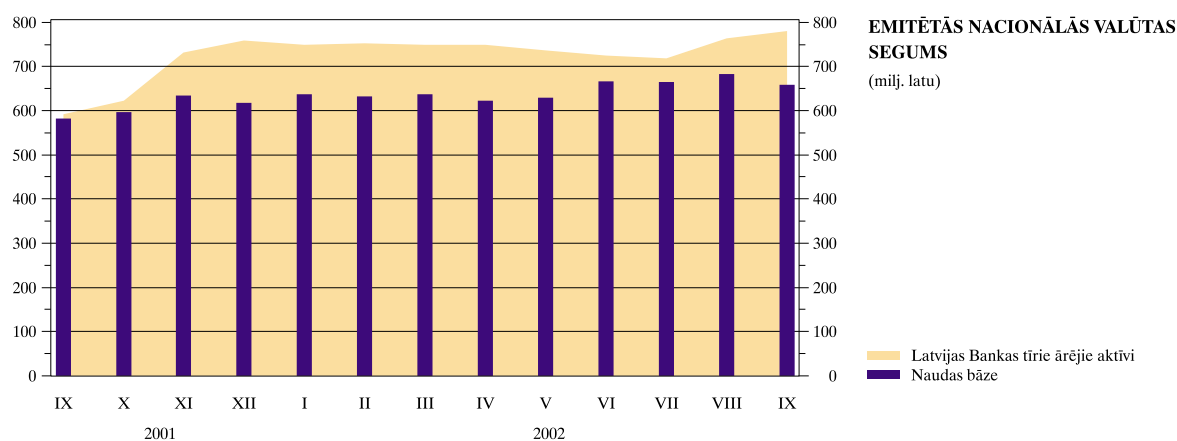
Septembrī bankas mazāk izmantoja gan aizņemšanās iespējas iekšzemes starpbanku tirgū (tā apgrozījums samazinājās par 22.2%), gan Latvijas Bankā (izsniegto *repo* kredītu un veikto valūtas mijmaiņas darījumu apjoms samazinājās attiecīgi par 16.7% un 42.9%), bet 3.4 reizes palielinājās piesaistīto termiņnoguldījumu apjoms centrālajā bankā (līdz 46.5 milj. latu).

Septembrī skaidrās naudas pieprasījums augs lēnāk un skaidrā nauda apgrozībā palielinājās par 6.5 milj. latu. Banku noguldījumu atlikums Latvijas Bankā saruka, un naudas bāze salīdzinājumā ar augustu samazinājās par 24.6 milj. latu. Strauji pieauga valdības noguldījums Latvijas Bankā un bankām izsniegto Latvijas Bankas kredītu atlikums (par 12.4 milj. latu). Centrālās bankas tīrie ārējie aktīvi septembrī pieauga par 16.4 milj. latu jeb 2.1%, jo

valdība palielināja ārvalstu valūtas noguldījumu Latvijas Bankā. Emitētās nacionālās valūtas segums ar Latvijas Bankas tīrajiem ārējiem aktīviem bija 118.6%.

Latvijas tautsaimniecības dinamiskā attīstība, zema inflācijas līmenis un naudas tirgus procentu likmju stabilitāte ļāva Latvijas Bankai ar 16. septembri par 0.5 procentu punktiem samazināt tās noteiktās procentu likmes. Latvijas Bankas refinansēšanas procentu likme tika samazināta līdz 3% gadā, procentu likme banku noguldījumiem Latvijas Bankā ar septiņu dienu termiņu – līdz 2% gadā, bet ar 14 dienu termiņu – līdz 2.25% gadā. Lombarda kredītu procentu likme kredītiem ar termiņu līdz 10 dienām noteikta 5% gadā, ar termiņu no 11 līdz 20 dienām – 6% gadā, bet, sākot no 21. dienas, – 7% gadā. Latvijas Bankas refinansēšanas likme un lombarda kredītu procentu likmes nebija mainītas kopš 2000. gada marta, bet banku noguldījumu Latvijas Bankā procentu likmes – kopš 2002. gada maija. Latvijas Bankas noteikto procentu likmju maiņa veicinās procentu likmju kritumu valstī, kā arī latos un ārvalstu valūtas izsniegto kredītu procentu likmju starpības samazināšanos, pozitīvi ietekmējot tautsaimniecības attīstību Latvijā.

Septembrī nedaudz zemākas starpbanku tirgus kredītu procentu likmes veicināja iekšzemes uzņēmumiem un privātpersonām latos no jauna izsniegto īstermiņa kredītu vidējās svērtās procentu likmes sarukumu (līdz 6.5%), un

	2002	
	VIII	IX
Rūpniecības produkcijas fiziskā apjoma indeksa pārmaiņas (salīdzinot ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu; %)	3.0	*
Patēriņa cenu indeksa pārmaiņas		
Mēneša (%)	-0.8	0.8
Gada (%)	0.9	1.0
Patēriņa cenu gada pamatinflācija (%)	0.7	0.7
Reģistrēto bezdarbnieku skaits perioda beigās	94 116	92 063
Bezdarba līmenis (% no ekonomiski aktīvo iedzīvotāju skaita)	7.9	7.8
Valsts konsolidētā kopbudžeta fiskālā bilance (milj. latu)	-14.7	-19.9
Ārējā tirdzniecība (milj. latu)		
Eksports	126.8	*
Imports	205.0	*
Bilance	-78.2	*

MAKROEKONOMISKIE RĀDĪTĀJI

* Datu vēl nav.

Avots: LR Centrālās statistikas pārvaldes dati.

MONETĀRIE RĀDĪTĀJI
(perioda beigās; milj. latu)
(perioda beigās; milj. ASV dolāru)*

	2002	
	VIII	IX
Banku sistēma		
M2X	1 728.1	1 736.2
Skaidrā nauda apgrozībā (bez atlikumiem banku kasēs)	499.5	501.6
Iekšzemes uzņēmumu un privātpersonu noguldījumi	1 228.6	1 234.6
Pieprasījuma noguldījumi	710.1	716.2
Termiņnoguldījumi	518.5	518.4
M2D	1 170.8	1 187.8
Tīrie ārējie aktīvi	489.8	454.1
Tīrie iekšējie aktīvi	1 238.3	1 282.1
Kredīti iekšzemes uzņēmumiem un privātpersonām	1 595.0	1 664.2
Īstermiņa kredīti	259.2	255.1
Ilgtermiņa kredīti	1 335.8	1 409.1
Kredīts valdībai (neto)	72.7	68.9
Latvijas Banka		
M0	682.4	657.8
Skaidrā nauda apgrozībā	562.5	569.0
Noguldījumi Latvijas Bankā latos	119.8	88.8
Tīrie ārējie aktīvi	763.9	780.3
Tīrie iekšējie aktīvi	-81.6	-122.5
Kredīti	-21.6	-55.6
Bankām	27.7	40.1
Valdībai (neto)	-49.4	-95.7
Pārējie aktīvi (neto)	-60.0	-66.9
Ārējās rezerves*	1 280.70	1 308.71
Zelts	77.33	79.75
Speciālās aizņēmuma tiesības	0.21	0.20
Rezerves pozīcija Starptautiskajā Valūtas fondā	0.07	0.07
Ārvalstu konvertējamās valūtas	1 203.09	1 228.69

**PROCENTU LIKMES UN LATVIJAS
BANKAS NOTEIKTIE ĀRVALSTU VALŪTU
KURSI**

	2002	
	VIII	IX
Latos izsniegto iekšzemes starpbanku kredītu vidējā svērtā procentu likme	3.1	2.7
Iekšzemes uzņēmumiem un privātpersonām izsniegto kredītu procentu likmes		
Īstermiņa kredīti (izsniegti latos)	6.8	6.5
Īstermiņa kredīti (izsniegti OECD valstu valūtās)	8.4	7.9
Ilgtermiņa kredīti (izsniegti latos)	8.5	8.1
Ilgtermiņa kredīti (izsniegti OECD valstu valūtās)	6.2	6.3
No iekšzemes uzņēmumiem un privātpersonām piesaistīto noguldījumu procentu likmes		
Pieprasījuma noguldījumi (veikti latos)	1.0	0.9
Pieprasījuma noguldījumi (veikti OECD valstu valūtās)	0.9	0.9
Īstermiņa noguldījumi (veikti latos)	3.0	2.7
Īstermiņa noguldījumi (veikti OECD valstu valūtās)	2.1	2.1
Ilgtermiņa noguldījumi (veikti latos)	5.1	4.5
Ilgtermiņa noguldījumi (veikti OECD valstu valūtās)	3.3	5.2
Latvijas Bankas refinansēšanas likme (perioda beigās; %)	3.5	3.0
Ārvalstu valūtu kursi (perioda beigās)		
Ls pret USD	0.6040	0.6060
Ls pret GBP	0.9280	0.9460
Ls pret 100 JPY	0.5120	0.4960
Ls pret EUR	0.5930	0.5930

tā bija zemāka nekā OECD valstu valūtās izsniegto īstermiņa kredītu vidējā svērtā procentu likme (7.9%). Savukārt latos izsniegto ilgtermiņa kredītu vidējā svērtā procentu likme, kas samazinājās līdz 8.1%, joprojām bija augstāka nekā OECD valstu valūtās izsniegto ilgtermiņa kredītu vidējā svērtā procentu likme (6.3%).

Septembrī gan Latvijas Bankas noteiktais ASV dolāra, gan eiro kurss attiecībā pret latu salīdzinājumā ar augustu mainījās nedaudz un mēneša beigās bija attiecīgi 0.606 un 0.593.

Pēc lejuplīdes iepriekšējos mēnešos septembrī uzlabojās dzelzceļa transporta kravu pārvadājumu rādītāji. Salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu palielinājās tranzītpārvadājumu caur ostām un importa pārvadājumu apjoms (attiecīgi par 1.5% un 41.4%) un kopējais pārvadāto kravu apjoms pieauga par 2.3%. Lai gan turpināja sarukt pa cauruļvadu uz Ventspils ostu transportētās naftas apjoms, gan Ventspils ostā, gan Latvijas ostās kopumā saņemto un no tām nosūtīto kravu apjoms salīdzinājumā ar iepriekšējo mēnesi nedaudz pieauga, tomēr augstās bāzes dēļ joprojām bija attiecīgi par 41.1% un 18.6% mazāks nekā iepriekšējā gada atbilstošajā periodā.

	2002	
	VIII	IX
Banku rezerves	182.5	155.9
Nacionālā valūta banku kasēs	63.0	67.4
Noguldījumi Latvijas Bankā	119.5	88.6
Ārzemju aktīvi	1 652.7	1 604.5
Ārvalstu valūta banku kasēs	41.7	42.5
Prasības pret ārvalstu bankām	1 058.6	995.4
Prasības pret ārvalstu nebankām	535.1	543.7
Pārējie aktīvi	17.3	23.0
Prasības pret centrālo valdību (neto)	102.1	148.3
Prasības pret pašvaldībām (neto)	20.0	16.2
Prasības pret valsts uzņēmumiem	82.2	93.2
Prasības pret privātuzņēmumiem	1 196.4	1 235.1
Prasības pret privātpersonām	338.8	358.3
Neklasificētie aktīvi	270.1	295.9
Pamatlīdzekļi	107.5	107.4
Nauda ceļā	5.2	9.1
Pārējie aktīvi	52.7	52.5
Prasības pret iekšzemes kredītiestādēm (t.sk. ieguldījumi)	104.7	126.9
AKTĪVI PAVISAM	3 844.7	3 907.5
<i>Papildpostenis: aktīvi pārvaldīšanā</i>	<i>380.2</i>	<i>431.7</i>
Pieprasījuma noguldījumi	403.6	415.4
Valsts uzņēmumu	40.6	39.3
Privātuzņēmumu	182.6	195.0
Privātpersonu	180.4	181.1
Terminnoguldījumi	267.7	270.8
Valsts uzņēmumu	33.3	33.7
Privātuzņēmumu	69.2	69.1
Privātpersonu	165.2	168.0
Rezidentu noguldījumi ārvalstu valūtā	557.3	548.4
Valsts uzņēmumu	23.0	21.7
Privātuzņēmumu	199.8	195.8
Privātpersonu	334.5	330.9
Tranzītfondi	10.4	10.3
Ārzemju pasīvi	1 926.9	1 930.7
Saistības pret ārvalstu bankām	405.2	446.8
Saistības pret ārvalstu nebankām	1 455.1	1 411.5
Pārējie pasīvi (t.sk. pakārtotās saistības)	66.6	72.3
Saistības pret Latvijas Banku	27.7	40.1
Parāda vērtspapīri	23.3	25.5
Kapitāls un rezerves	359.5	365.9
Rezidentu	161.3	167.8
Nerezidentu	198.2	198.2
Uzkrājumi parādiem un saistībām	56.0	56.6
Neklasificētie pasīvi	212.3	243.8
Nauda ceļā	77.1	87.3
Pārējie pasīvi (t.sk. pakārtotās saistības)	40.0	39.2
Saistības pret iekšzemes kredītiestādēm	95.2	117.3
PASĪVI PAVISAM	3 844.7	3 907.5
<i>Papildpostenis: pasīvi pārvaldīšanā</i>	<i>380.2</i>	<i>431.7</i>

KREDĪTIESTĀŽU KOPSAVILKUMA BILANCE

(perioda beigās; milj. latu)

© Latvijas Banka, 2002

Pārpublicējot obligāta avota norāde.
Reģistrācijas apliecība Nr. 1718

Latvijas Banka
K. Valdemāra ielā 2a, Rīgā, LV-1050
Tālrunis: 702 2300 Fakss: 702 2420
<http://www.bank.lv>

Latvijas banku sistēmas un Latvijas Bankas moneitāro rādītāju, kā arī starptautisko rezervju raksturojumu publicēšanas datumi atrodami Starptautiskā Valūtas fonda Datu izplatīšanas standartu bijetena padomes interneta lapā (<http://dsbb.imf.org>). Šie dati visagrāk tiek publicēti Latvijas Bankas interneta lapā (http://www.bank.lv/FinancialData/Latvian/index_LB.html).